

PREAMBULA

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJANACA
PREDSJEDNIK ČEŠKE REPUBLIKE
NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA DANSKE
PREDSJEDNIK SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE
PREDSJEDNIK REPUBLIKE ESTONIJE
PREDSJEDNIK HELENSKE REPUBLIKE
NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ ŠPANJOLSKE
PREDSJEDNIK FRANCUSKE REPUBLIKE
PREDSJEDNICA IRSKE
PREDSJEDNIK TALIJANSKE REPUBLIKE
PREDSJEDNIK REPUBLIKE CIPAR
PREDSJEDNICA REPUBLIKE LATVIJE
PREDSJEDNIK REPUBLIKE LITVE
NJEGOVO KRALJEVSKO VELIČANSTVO NADVOJVODA OD
LUKSEMBURGA
PREDSJEDNIK REPUBLIKE MADŽARSKE
PREDSJEDNIK MALTE
NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA NIZOZEMSKE
SAVEZNI PREDSJEDNIK REPUBLIKE AUSTRIJE
PREDSJEDNIK REPUBLIKE POLJSKE
PREDSJEDNIK PORTUGALSKE REPUBLIKE
PREDSJEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE
PREDSJEDNIK SLOVAČKE REPUBLIKE
PREDSJEDNICA REPUBLIKE FINSKE
VLADA KRALJEVINE ŠVEDSKE
NJEZINA VISOST KRALJICA UJEDINJENE KRALJEVINE VELIKE
BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE

NADAHNUTI kulturnim, vjerskim i humanističkim nasljeđem Europe, iz kojih su se razvile opće vrijednosti nepovredivih i neotudivih prava ljudske osobe, sloboda, demokracija, jednakost i vladavina prava,

VJERUJUĆI da Europa, ponovno ujedinjena nakon gorkih iskustava, namjerava nastaviti putem civilizacije, napretka i blagostanja, za dobrobit svojih stanovnika, uključujući najslabije i najzakinutije, da želi ostati kontinent otvoren kulturi, učenju i društvenom napretku te da želi produbiti demokratsku i

transparentu narav svojeg javnog života i da želi zalagati se za mir, pravdu i solidarnost u cijelom svijetu,

UVJERENI da su, iako ponosni na svoje nacionalne identitete i povijest, narodi Europe odlučni u namjeri da prevladaju svoje nekadašnje podjele i da, u sve tješnjem savezu, oblikuju svoju zajedničku sudbinu,

UVJERENI da im Europa, tako «ujedinjena u raznolikosti», te uzimajući u potpunosti u obzir prava svakoga pojedinca i svjesni svoje odgovornosti prema budućim naraštajima i prema Zemlji, nudi najbolju priliku za nastavak ovog velikog pothvata koji od nje čini posebno područje ljudske nade,

ODLUČNI da nastave postignuto u okviru Ugovora o osnivanju Europskih zajednica i Ugovora o Europskoj uniji, osiguravajući kontinuitet pravne stečevine Zajednice,

ZAHVALNI, članovima Europske konvencije koji su pripremili nacrt ovog Ustava u ime građana i država Europe,

IMENOVALI SU SVOJIM PUNOMOĆNICIMA:

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJANACA

Guya VERHOFSTADTA
Premijera

Karela DE GUCHTA
Ministra vanjskih poslova

PREDSJEDNIK ČEŠKE REPUBLIKE

Stanislava GROSSA
Premijera

Cyrila SVOBODU
Ministra vanjskih poslova

NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA DANSKE

Andersa Fogha RASMUSSENA
Premijera

Pera Stiga MØLLERA
Ministra vanjskih poslova

PREDSJEDNIK SAVEZNE REPUBLIKE NJEMACKE

Gerharda SCHRÖDERA
Saveznog kancelara

Josepha FISCHERA
*Saveznog ministra vanjskih poslova
i zamjenika saveznoga kancelara*

PREDSJEDNIK REPUBLIKE ESTONIJE

Juhana PARTSA
Premijera

Kristiinu OJULAND
Ministricu vanjskih poslova

PREDSJEDNIK HELENSKE REPUBLIKE,

Kostasa KARAMANLISA
Premijera

Petrosa G. MOLYVIATISA
Ministra vanjskih poslova

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ ŠPANJOLSKE

Joséa Luisa RODRÍGUEZA ZAPATERA   Miguela Angela MORATINOSA
CUYAUBÉA

Predsjednika Vlade

Ministra vanjskih poslova i suradnje

PREDSJEDNIK FRANCUSKE REPUBLIKE

Jacquesa CHIRACA   Jean-Pierrea RAFFARINA   Michela BARNIERA

Predsjednika

Premijera

Ministra vanjskih poslova

PREDSJEDNICA IRSKE

Bertiea AHERNA

Dermota AHERNA

Premijera

Ministra vanjskih poslova

PREDSJEDNIK TALIJANSKE REPUBLIKE

Silvija BERLUSCONIJA

Franca FRATTINIJA

Premijera

Ministra vanjskih poslova

PREDSJEDNIK REPUBLIKE CIPAR

Tassosa PAPADOPOULOSA

Georgea IACOVOU

Predsjednika

Ministra vanjskih poslova

PREDSJEDNICA REPUBLIKE LATVIJE

Vairu VIKE FREIBERG

Indulisa EMSISA

Artisa PABRIKSA

Predsjednicu

Premijera

Ministra vanjskih poslova

PREDSJEDNIK REPUBLIKE LITVE

Valdasa ADAMKUSA

Algirdasa Mykolasa BRAZAUSKASA

Antanasa VALIONISA

Predsjednika

Premijera

*Ministra vanjskih
poslova*

NJEGOVO KRALJEVSKO VELIČANSTVO NADVOJVODA OD LUKSEMBURGA

Jean-Claudea JUNCKERA

Jeana ASSELBORNA

Premijera, državnoga ministra

*Zamjenika premijera, Ministra vanjskih
poslova i useljništva*

PREDSJEDNIK REPUBLIKE MAĐARSKE,

Ferenca GYURCSÁNYA

Lászla KOVÁCSA

Premijera

Ministra vanjskih poslova

PREDSJEDNIK MALTE,

Lawrencea GONZIA

Michaela FRENDIA

Premijera

Ministra vanjskih poslova

NJEZINO VELIČANSTVO KRALJICA NIZOZEMSKA,

Dr. J. P. BALKENENDEA

Dr. B. R. BOTA

Premijera

Ministra vanjskih poslova

SAVEZNI PREDSEDNIK REPUBLIKE AUSTRIJE,

Dr. Wolfgang SCHÜSSELA

Saveznoga kancelara

Dr. Ursulu PLASSNIK

Saveznu ministricu vanjskih poslova

PREDSEDNIK REPUBLIKE POLJSKE,

Mareka BELKU

Premijera

Włodzimierza CIMOSZEWICZA

Ministra vanjskih poslova

PREDSEDNIK PORTUGALSKE REPUBLIKE,

Pedra Miguela DE SANTANA LOPESA

Premijera

Antónia Victora MARTINS MONTEIRA

Ministra vanjskih poslova i portugalskih zajednica

PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE,

Antona ROPA

Predsjednika Vlade

Ivu VAJGLA

Ministra vanjskih poslova

PREDSEDNIK SLOVACKE REPUBLIKE,

Mikuláša DZURINDU

Premijera

Eduarda KUKANA

Ministra vanjskih poslova

PREDSEDNICA REPUBLIKE FINSKE,

Mattia VANHANENA

Premijera

Erkkia TUOMIOJU

Ministra vanjskih poslova

VLADA KRALJEVINE ŠVEDSKE,

Görana PERSSONA

Premijera

Lailu FREIVALDS

Ministricu vanjskih poslova

NJEZINA VISOST KRALJICA UJEDINJENE KRALJEVINE VEL. BRIT.

I SJEVERNE IRSKE,

TonyJa BLAIRA

Premijera

Jacka STRAWA

Državnoga tajnika za vanjske poslove i Commonwealth

KOJI su se, razmijenivši svoje punomoći, za koje je utvrđeno da su u dobrom i valjanom obliku, sporazumjeli kako slijedi:

PRVIDIO

GLAVI.

DEFINICIJA I CILJEVI UNIJE

Članak I.-1.

Osnivanje Unije

1. Odražavajući volju građana i država Europe da izgrade zajedničku budućnost, ovim se Ustavom osniva Europska unija, na koju države članice prenose nadležnosti za postizanje svojih zajedničkih ciljeva. Unija koordinira politike kojima države članice nastoje postići te ciljeve i ostvaruje, na načelima zajednice, nadležnosti koje joj one dodijele.

2. Unija je otvorena svim europskim državama koje poštuju njezine vrijednosti i koje se obvezuju zajednički ih promicati.

Članak I.-2.

Vrijednosti Unije

Unija se temelji na vrijednostima poštovanja ljudskoga dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama, u društvu u kojemu prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i ravnopravnost žena i muškaraca.

Članak I.-3.

Ciljevi Unije

1. Cilj Unije jest promicanje mira, njezinih vrijednosti i blagostanja njezinih naroda.

2. Unija svojim građanima pruža područje slobode, sigurnosti i pravde bez unutarnjih granica te unutarnje tržište na kojemu postoji slobodno i nenaruženo tržišno natjecanje.

3. Unija radi na održivom razvoju Europe, utemeljenome na uravnoteženom gospodarskom rastu i stabilnosti cijena, visoko konkurentnom, socijalnom tržišnom gospodarstvu, čiji je cilj puna zaposlenost i društveni napredak te visoka razina zaštite i poboljšavanja kakvoće okoliša. Unija promiče znanstveni i tehnološki napredak.

Unija prijeći društveno isključivanje i diskriminaciju, promiče socijalnu pravdu i zaštitu, ravnopravnost žena i muškaraca, međugeneracijsku solidarnost i zaštitu prava djeteta.

Unija promiče ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju te solidarnost između država članica.

Unija poštuje svoju bogatu kulturnu i jezičnu raznolikost te osigurava očuvanje i unapređenje kulturnoga nasljeđa Europe.

4. U svojim odnosima sa svijetom, Unija održava i promiče svoje vrijednosti i interese. Ona prinosi miru, sigurnosti, održivom razvoju Zemlje, solidarnosti i uzajamnom poštovanju među narodima, slobodnoj i poštenoj trgovini, iskorjenjivanju siromaštva i zaštiti ljudskih prava, a posebice prava djeteta, te strogom poštovanju i razvoju međunarodnog prava, uključujući poštovanje načela Povelje Ujedinjenih naroda.

5. Unija svoje ciljeve ostvaruje primjerenim sredstvima, u skladu s nadležnostima koje su joj dodijeljene ovim Ustavom.

Članak I.-4.

Temeljne slobode i nediskriminacija

1. Unija jamči slobodno kretanje osoba, usluga, roba i kapitala te slobodu poslovnog nastana u svojim granicama, u skladu s Ustavom.

2. U okvirima područja primjene Ustava, ničim ne dovodeći u pitanje bilo koju njegovu posebnu odredbu, zabranjuje se bilo kakva diskriminacija na temelju državljanstva.

Članak I.-5.

Odnosi između Unije i država članica

1. Unija poštuje jednakost država članica pred Ustavom te njihove nacionalne identitete, koji su neodvojivo povezani s njihovim temeljnim strukturama, političkim i ustavnim, uključujući regionalnu i lokalnu samoupravu. Ona poštuje prijeko potrebne djelatnosti države, uključujući osiguranje teritorijalne cjelovitosti države, održavanje zakona i poretka te očuvanje nacionalne sigurnosti.

2. U skladu s načelom iskrene suradnje, Unija i njezine države članice, uz potpuno uzajamno poštovanje, međusobno pružaju pomoć pri obavljanju zadataka koji proistječu iz odredaba Ustava.

Države članice poduzimaju sve prikladnu mjere, opće ili posebne, kako bi osigurale ispunjavanje obveza koje proistječu iz Ustava ili su rezultat akata institucija Unije.

Države članice olakšavaju ostvarivanje zadataka Unije i odustaju od poduzimanja bilo koje mjere koja bi mogla ugroziti postizanje ciljeva Unije.

Članak I.-6.
Pravo Unije

Ustav i pravo koje su usvojile institucije Unije ostvarujući nadležnosti koje su im dodijeljene uživaju prednost pred pravom država članica.

Članak I.-7.
Pravna osobnost

Unija ima pravnu osobnost.

Članak I.-8.
Simboli Unije

Zastava Unije jest krug s dvanaest zlatnih zvijezda na plavoj pozadini.
Himna Unije temelji se na «Odi radosti» iz Devete simfonije Ludwiga van Beethovena.

Geslo Unije glasi: «Ujedinjena u raznolikosti».

Valuta Unije je euro.

Europski dan slavi se širom Unije 9. svibnja.

GLAVA II.

TEMELJNA PRAVA I GRAĐANSTVO UNIJE

Članak I.-9.
Temeljna prava

1. Unija priznaje prava, slobode i načela sadržana u Povelji o temeljnim pravima, koja čini Drugi dio Ustava.

2. Unija pristupa Europskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. To pristupanje ničim ne utječe na nadležnosti Unije utvrđene Ustavom.

3. Temeljna prava, na način na koji su zajamčena Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, i na način na koji ona proistječu iz ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama, čine opća načela prava Unije.

Članak I.-10.
Status građana Unije

1. Svaki državljanin države članice građanin je Unije. Status građanina Unije dodatak je nacionalnom državljanstvu i ne zamjenjuje ga.

2. Građani Unije imaju prava i obveze predviđene Ustavom. Građani Unije uživaju:

- a) pravo na slobodno kretanje i prebivanje na teritoriju država članica;
- b) pravo da glasuju i da budu birani na izborima za Europski parlament i na mjesnim izborima u državi članici u kojoj prebivaju, pod istim uvjetima kao i državljani te države;
- c) pravo da, na teritoriju treće zemlje u kojoj država članica čiji su državljani nema svoje predstavništvo, uživaju zaštitu diplomatskih i konzularnih tijela bilo koje države članice pod istim uvjetima kao i državljani te države;
- d) pravo na podnošenje peticije Europskom parlamentu, pravo na obraćanje Europskom pučkom pravobranitelju te na obraćanje institucijama i savjetodavnim tijelima Unije na bilo kojem od jezika Ustava i pravo na odgovor na istome jeziku.

Prava se ostvaruju u skladu s uvjetima i ograničenjima utvrđenima Ustavom i mjerama usvojenima u skladu s njime.

GLAVA III.

NADLEŽNOSTI UNIJE

Članak I.-11.

Temeljna načela

1. Granice nadležnosti Unije uređene su načelom dodjeljivanja. Služenje nadležnostima Unije uređeno je načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti.

2. U skladu s načelom dodjeljivanja, Unija djeluje u granicama nadležnosti koje su joj Ustavom dodijelile države članice kako bi postigla ciljeve utvrđene Ustavom. Države članice zadržavaju nadležnosti koje Ustavom nisu prenesene na Uniju.

3. U skladu s načelom supsidijarnosti, u područjima koja nisu u njezinoj isključivoj nadležnosti, Unija djeluje samo ako, i u onoj mjeri u kojoj je to potrebno, države članice ne mogu na zadovoljavajući način postići ciljeve predloženog djelovanja, na središnjoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, a oni se mogu, u smislu opsega ili učinka predloženoga djelovanja, na bolji način postići na razini Unije.

Institucije Unije načelo supsidijarnosti primjenjuju na način utvrđen Protokolom o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Nacionalni parlamenti osiguravaju pridržavanje toga načela u skladu s postupkom utvrđenim u Protokolu.

4. U skladu s načelom proporcionalnosti, sadržaj i oblik djelovanja Unije ne prelazi ono što je nužno za postizanje ciljeva Ustava.

Institucije Unije načelo proporcionalnosti primjenjuju na način utvrđen Protokolom o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti.

Članak I.-12.

Kategorije nadležnosti

1. Kada Ustav Uniji dodjeljuje isključive nadležnosti u određenom području, samo Unija može donositi propise i usvajati pravno obvezujuće akte, dok države članice to mogu činiti samostalno samo ako ih za to ovlasti Unija ili u svrhu provedbe akata Unije.

2. Kada Ustav Uniji dodjeljuje nadležnost koju ona dijeli s državama članicama u određenom području, propise i pravno obvezujuće akte u tom području mogu donositi Unija i države članice. Države članice svoju nadležnost ostvaruju u onoj mjeri u kojoj je Unija nije ostvarila ili je donijela odluku o prestanku ostvarivanja te nadležnosti.

3. Države članice koordiniraju svoje politike na području gospodarstva i zapošljavanja u skladu s modalitetima utvrđenima u Trećem dijelu, za čije je utvrđivanje nadležna Unija.

4. Unija je nadležna za utvrđivanje i provedbu zajedničke vanjske i sigurnosne politike, uključujući i postupno oblikovanje zajedničke obrambene politike.

5. U određenim područjima, u skladu s uvjetima utvrđenima Ustavom, Unija je nadležna za djelovanje čiji je cilj podupiranje, koordiniranje ili dopunjavanje djelovanja država članica, ničim ne zamjenjujući pri tome njihovu nadležnost u tim područjima.

Pravno obvezujući akti Unije doneseni na temelju odredbi iz Trećeg dijela, koje se odnose na ta područja, ne obuhvaćaju usklađivanje zakona ili drugih propisa država članica.

6. Opseg primjene i modaliteti ostvarivanja nadležnosti Unije utvrđuju se posebnim odredbama za svako područje u Trećem dijelu.

Članak I.-13.

Područja isključive nadležnosti

1. Unija ima isključivu nadležnost u sljedećim područjima:

- a) carinska unija;
- b) donošenje pravila o tržišnom natjecanju potrebnih za funkcioniranje unutarnjeg tržišta;

- c) monetarna politika za države članice čija je valuta euro;
- d) očuvanje morskih bioloških resursa u skladu sa zajedničkom ribarstvenom politikom;
- e) zajednička trgovinska politika.

2. Unija ima i isključivu nadležnost za sklapanje međunarodnog ugovora ako njegovo sklapanje predviđa zakonski akt Unije, ako je potreban kako bi Uniji omogućio ostvarenje njezine unutarnje nadležnosti ili u onoj mjeri u kojoj bi njegovo sklapanje moglo utjecati na zajednička pravila ili izmijeniti njihovo polje primjene.

Članak I.-14.

Područja podijeljene nadležnosti

1. Unija nadležnost dijeli s državama članicama ako joj Ustav dodjeljuje nadležnost koja se ne odnosi na područja iz članka I.-13. i I.-17.

2. Nadležnost podijeljena između Unije i država članica primjenjuje se u sljedećim glavnim područjima:

- a) unutarnje tržište;
- b) socijalna politika, za aspekte utvrđene u Trećem dijelu;
- c) ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija;
- d) poljoprivreda i ribarstvo, osim očuvanja morskih bioloških resursa;
- e) okoliš;
- f) zaštita potrošača;
- g) promet;
- h) trans-europske mreže;
- i) energetika;
- j) područje slobode, sigurnosti i pravde;
- k) zajednička problematika sigurnosti u javnom zdravstvu, za aspekte utvrđene u Trećem dijelu.

3. U područjima istraživanja, tehnološkog razvoja i svemira, Unija je nadležna za vođenje aktivnosti, posebice za utvrđivanje i provedbu programa; unatoč tome, ostvarivanje te nadležnosti ne sprečava države članice u izvršavanju njihove nadležnosti.

4. U područjima suradnje pri razvoju i humanitarne pomoći, Unija je nadležna za poduzimanje aktivnosti i vođenje zajedničke politike; unatoč tome, ostvarivanje te nadležnosti ne sprečava države članice u ostvarivanju njihove nadležnosti.

Članak I.-15.

Koordiniranje gospodarske politike i politike u području zapošljavanja

1. Države članice koordiniraju svoje gospodarske politike s Unijom. U tu svrhu Vijeće ministara usvaja mjere, posebice najvažnije smjernice za te politike. Posebne odredbe primjenjuju se na one države članice čija je valuta euro.
2. Unija poduzima mjere za osiguravanje koordinacije politika država članica u području zapošljavanja, osobito utvrđivanjem smjernica za te politike.
3. Unija može poduzimati inicijative za osiguranje koordinacije socijalnih politika država članica.

Članak I.-16.

Zajednička vanjska i sigurnosna politika

1. Nadležnost Unije u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike obuhvaća sva područja vanjske politike i sva pitanja koja se odnose na sigurnost Unije, uključujući i postupno oblikovanje zajedničke obrambene politike koja bi mogla voditi prema zajedničkoj obrani.
2. Države članice aktivno i bezrezervno podupiru zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Unije u duhu odanosti i uzajamne solidarnosti te poštuju djelovanje Unije u tome području. Države članice suzdržavaju se od djelovanja suprotnog interesima Unije ili od onoga koje bi moglo naškoditi njezinoj učinkovitosti.

Članak I.-17.

Područja za podupiranje, koordinaciju ili dopunu djelovanja

Unija je nadležna za provedbu potpore, koordinacije ili dopunskoga djelovanja. Područja takvoga djelovanja na europskoj razini jesu:

- a) zaštita i poboljšanje zdravlja ljudi;
- b) industrija;
- c) kultura;
- d) turizam;
- e) obrazovanje, mladež, sport i strukovno usavršavanje;
- f) civilna zaštita;
- g) administrativna suradnja.

Članak I.-18.

Klauzula o fleksibilnosti

1. Ako se djelovanje Unije pokaže potrebnim, u okviru politika utvrđenih u Trećem dijelu, za postizanje jednoga od ciljeva utvrđenih Ustavom, a Usta-

vom nisu predviđene potrebne ovlasti, Vijeće ministara usvaja prikladne mjere jednoglasnom odlukom na prijedlog Europske komisije, nakon pribavljanja pristanka Europskoga parlamenta.

2. Koristeći postupak za nadzor poštovanja načela supsidijarnosti iz članka I.-11. stavka 3., Europska komisija skreće pozornost parlamentu država članica na prijedloge koji se temelje na odredbama ovoga članka.

3. Mjere koje se temelje na odredbama ovoga članka ne obuhvaćaju usklađivanje zakona ili drugih propisa država članica u slučajevima u kojima Ustav isključuje takvo usklađivanje.

GLAVA IV. INSTITUCIJE I TIJELA UNIJE

POGLAVLJE I. INSTITUCIONALNI OKVIR

Članak I.-19. Institucije Unije

1. Unija raspolaže institucionalnim okvirom čiji je cilj:

- promicanje njezinih vrijednosti,
- postizanje njezinih ciljeva,
- služenje njezinim interesima, interesima njezinih građana i interesima država članica,
- osiguranje dosljednosti, učinkovitosti i kontinuiteta njezinih politika i djelovanja.

Ovaj institucionalni okvir obuhvaća:

- Europski parlament,
- Europsko vijeće,
- Vijeće ministara (dalje u tekstu: «Vijeće»),
- Europsku komisiju (dalje u tekstu: «Komisija»),
- Sud pravde Europske unije.

2. Svaka institucija djeluje u granicama svojih ovlasti dodijeljenih Ustavom te u skladu s postupcima i uvjetima utvrđenima Ustavom. Institucije međusobno održavaju iskrenu suradnju.

Članak I.-20. Europski parlament

1. Europski parlament, zajedno s Vijećem, obavlja zakonodavne dužnosti i donosi proračun. Europski parlament obavlja dužnost političkoga nadzora i

ima savjetodavnu ulogu na način utvrđen Ustavom. Europski parlament bira predsjednika Komisije.

2. Europski parlament sastavljen je od zastupnika građana Unije. Njihov broj ne prelazi sedam stotina i pedeset. Građani su zastupljeni na degresivno proporcionalan način, a najmanji broj zastupnika iznosi šest članova po državi članici. Nijednoj državi članici ne dodjeljuje se više od devedeset i šest zastupničkih mjesta.

Europsko vijeće jednoglasno, na inicijativu Europskoga parlamenta i uz njegov pristanak, donosi europsku odluku kojom se utvrđuje sastav Europskoga parlamenta, poštujući načela iz prvoga podstavka ovoga stavka.

3. Članovi Europskoga parlamenta biraju se na razdoblje od pet godina na općim, slobodnim, neposrednim, tajnim izborima.

4. Europski parlament bira svojega predsjednika i dužnosnike među svojim članovima.

Članak I.-21. Europsko vijeće

1. Europsko vijeće daje Uniji poticaj potreban za njezin razvoj i utvrđuje joj opće političke smjernice i prioritete. Europsko vijeće ne obavlja zakonodavne funkcije.

2. Europsko vijeće čine šefovi država ili vlada država članica, zajedno s njegovim predsjednikom i s predsjednikom Komisije. Ministar vanjskih poslova Unije sudjeluje u njegovu radu.

3. Europsko vijeće sastaje se četiri puta godišnje, na poziv svoga predsjednika. Kada to nalaže dnevni red članovi Europskog vijeća mogu odlučiti da svakome od njih pomaže jedan ministar i, u slučaju predsjednika Komisije, jedan član Komisije. Kada to nalaže situacija, predsjednik saziva izvanredni sastanak Europskog vijeća.

4. Ako Ustavom nije drugačije utvrđeno odluke Europskog vijeća donose se konsenzusom.

Članak I.-22. Predsjednik Europskog vijeća

1. Europsko vijeće bira svojega predsjednika kvalificiranom većinom glasova na razdoblje od dvije i pol godine koje se može jednom obnoviti. U slučaju spriječenosti ili teške povrede dužnosti, Europsko vijeće može prekinuti njegov ili njezin mandat u skladu s istim postupkom.

2. Predsjednik Europskog vijeća:

- a) predsjedava i potiče njegov rad;
- b) osigurava pripremu i kontinuitet rada Europskog vijeća u suradnji s predsjednikom Komisije, na temelju rada Vijeća općih poslova;
- c) nastoji osigurati koheziju i postizanje konsenzusa u okviru Europskog vijeća;
- d) podnosi izvješće Europskom parlamentu nakon svakoga sastanka Europskog vijeća.

Predsjednik Europskog vijeća, na vlastitoj razini i u tome svojstvu, osigurava zastupanje Unije u inozemstvu kad je riječ o pitanjima koja se odnose na zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku, ne dovodeći u pitanje ovlasti Ministra vanjskih poslova Unije.

3. Predsjednik Europskog vijeća ne može zadržati državne ili javne funkcije u svojoj državi.

Članak I.-23.
Vijeće ministara

1. Vijeće, zajedno s Europskim parlamentom, obavlja zakonodavne i proračunske funkcije. Vijeće obavlja dužnosti utvrđivanja politike i koordinacije na način utvrđen Ustavom.

2. Vijeće čini po jedan predstavnik svake države članice na ministarskoj razini koji je ovlašten preuzimati obveze u ime vlade države članice i glasovati.

3. Ako Ustavom nije drugačije utvrđeno, Vijeće donosi odluke kvalificiranom većinom glasova.

Članak I.-24.
Sastavi Vijeća ministara

1. Vijeće se sastaje u različitim sastavima.

2. Vijeće općih poslova osigurava dosljednost u radu različitih sastava Vijeća.

Ono priprema sastanke Vijeća i osigurava provedbu njegovih odluka, u suradnji s predsjednikom Europskog vijeća i Komisijom.

3. Vijeće vanjskih poslova osmišljava djelovanje Unije u inozemstvu na temelju strateških smjernica koje donosi Europsko vijeće i osigurava dosljednost djelovanja Unije.

4. Europsko vijeće donosi, kvalificiranom većinom glasova, europsku odluku kojom se utvrđuje popis ostalih sastava Vijeća.

5. Odbor stalnih predstavnika vlada država članica odgovoran je za pripremu rada Vijeća.

6. Vijeće zasjeda javno kad razmatra nacrt zakonskog akta i glasuje. U tu svrhu je svaka sjednica Vijeća podijeljena na dva dijela, na način da je jedan dio posvećen razmatranju zakonskih akata Unije, a drugi aktivnostima koje nisu povezane sa zakonodavnom ulogom.

7. Sastavima Vijeća predsjedaju, osim kad je riječ o sastavu Vijeća vanjskih poslova, predstavnici država članica u Vijeću na temelju ravnopravnog izmjenjivanja, u skladu s uvjetima utvrđenima europskom odlukom Europskoga vijeća. Europsko vijeće odluku donosi kvalificiranom većinom glasova.

Članak I.-25.

Utvrđivanje kvalificirane većine glasova u Europskom vijeću i u Vijeću

1. Kvalificirana većina glasova utvrđuje se kao najmanje 55 % članova Vijeća, među kojima je najmanje petnaest članova Vijeća koji predstavljaju države članice s najmanje 65 % stanovništva Unije.

Manjina glasova koja sprečava donošenje odluke mora uključivati najmanje četiri člana Vijeća, u protivnome se smatra da je postignuta kvalificirana većina glasova.

2. Odstupanjem od primjene stavka 1., ako Vijeće ne djeluje na temelju prijedloga Komisije ili Ministra vanjskih poslova Unije, kvalificirana većina glasova utvrđuje se kao najmanje 72 % članova Vijeća koji predstavljaju države članice s najmanje 65 % stanovništva Unije.

3. Stavci 1. i 2. primjenjuju se u Europskom vijeću kada ono odluke donosi kvalificiranom većinom glasova.

4. U okviru Europskog vijeća, njegov predsjednik i predsjednik Komisije ne sudjeluju u glasovanju.

Članak I.-26.

Europska komisija

1. Komisija promiče opći interes Unije i poduzima odgovarajuće inicijative u tu svrhu. Ona osigurava primjenu Ustava i mjera koje institucije usvajaju na temelju Ustava. Komisija nadzire primjenu prava Unije pod kontrolom Suda pravde Europske unije. Izvršava proračun i upravlja programima. Komisija

obavlja dužnosti koordinacije te izvršne i upravne dužnosti na način utvrđen Ustavom. Osim u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike i u ostalim slučajevima predviđenim Ustavom, Komisija osigurava zastupanje Unije u inozemstvu. Ona ima inicijativu za donošenje godišnjih i višegodišnjih programa Unije u cilju postizanja međuinstitucionalnih sporazuma.

2. Ako Ustavom nije drugačije utvrđeno, zakonski akti Unije mogu se donositi samo na temelju prijedloga Komisije. Ostali akti donose se na temelju prijedloga Komisije ako tako propisuje Ustav.

3. Mandat Komisije traje pet godina.

4. Članovi Komisije biraju se na temelju njihove opće kompetentnosti i zalaganja za Europu, između osoba čija je neovisnost neupitna.

5. Prva Komisija imenovana u skladu s odredbama Ustava sastoji se od jednoga državljanina svake države članice, uključujući njezina predsjednika i Ministra vanjskih poslova Unije, koji je jedan od njezinih potpredsjednika.

6. Po završetku mandata Komisije iz stavka 5., Komisija ima broj članova, uključujući njezina predsjednika i Ministra vanjskih poslova, koji odgovara dvjema trećinama broja država članica, osim ako Europsko vijeće, jednoglasnom odlukom, taj broj ne izmijeni.

Članovi Komisije biraju se među državljanima država članica na temelju sustava ravnopravnog izmjenjivanja među državama članicama. Ovaj se sustav uspostavlja europskom odlukom koju Europsko vijeće donosi jednoglasno na temelju sljedećih načela:

a) među državama članicama postoji strogo ravnopravan odnos s obzirom na utvrđivanje redoslijeda i vremena koje njihovi državljani provode kao članovi Komisije; u skladu s time, razlika između ukupnoga broja mandata državljana bilo koje dvije države članice nikada ne može iznositi više od jedan;

b) podložno odredbama točke a), svaka sljedeća Komisija sastavljena je tako da na zadovoljavajući način odražava demografski i geografski spektar svih država članica.

7. Komisija je posve neovisna pri obavljanju svojih dužnosti. Ne dovodeći u pitanje odredbe članka I.-28. stavka 2., članovi Komisije ne traže niti primaju upute od bilo koje vlade ili druge institucije, tijela, službe ili entiteta. Članovi Komisije suzdržavaju se od bilo kakvog djelovanja koje je nespojivo s njihovim dužnostima ili obavljanjem njihovih zadataka.

8. Komisija je, kao kolegij, odgovorna Europskom parlamentu. Europski parlament može glasovati o nepovjerenju Komisiji u skladu s odredbama članka III.-340. U slučaju izglasavanja nepovjerenja, članovi Komisije podnose

kolektivnu ostavku, a Ministar vanjskih poslova Unije podnosi ostavku na dužnosti koje obavlja u Komisiji.

Članak I.-27.

Predsjednik Europske komisije

1. Uzimajući u obzir izbore za Europski parlament, nakon održavanja odgovarajućih savjetovanja, Europsko vijeće, donijevši odluku kvalificiranom većinom glasova, predlaže Europskom parlamentu kandidata za predsjednika Komisije. Tog kandidata Europski parlament bira većinom glasova svojih članova. Ako kandidat ne dobije većinu glasova, Europsko vijeće, donoseći odluku kvalificiranom većinom glasova, u roku od jednoga mjeseca predlaže novog kandidata kojeg Europski parlament bira prema istome postupku.

2. Vijeće, u dogovoru s izabranim predsjednikom, usvaja popis ostalih osoba koje predlaže za imenovanje kao članove Komisije. Izbor tih osoba obavlja se na temelju preporuka država članica, u skladu s kriterijima iz članka I.-26. stavaka 4. i 6. drugoga podstavka.

Predsjednik, Ministar vanjskih poslova Unije i drugi članovi Komisije podložni su, kao kolegij, glasovanju o pristanku u Europskome parlamentu. Na temelju toga pristanka, Europsko vijeće imenuje Komisiju kvalificiranom većinom glasova.

3. Predsjednik Komisije:

- a) donosi smjernice za rad Komisije;
- b) odlučuje o unutarnjem ustrojstvu Komisije, osiguravajući da djeluje dosljedno, učinkovito i kao kolegij;
- c) između članova Komisije imenuje potpredsjednike, osim Ministra vanjskih poslova Unije.

Član Komisije podnosi ostavku ako to od njega zatraži predsjednik. Ministar vanjskih poslova Unije podnosi ostavku u skladu s postupkom iz članka I.-28. stavka 1. ako to od njega zatraži predsjednik.

Članak I-28.

Ministar vanjskih poslova Unije

1. Europsko vijeće, uz pristanak predsjednika Komisije, kvalificiranom većinom glasova imenuje Ministra vanjskih poslova Unije. Europsko vijeće može prekinuti njegov mandat u skladu s istim postupkom.

2. Ministar vanjskih poslova Unije vodi zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Unije. On svojim prijedlozima pridonosi razvoju te politike, koju

provodi u skladu s mandatom koji dobiva od Vijeća. Isto se primjenjuje i na zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku.

3. Ministar vanjskih poslova Unije predsjedava Vijećem vanjskih poslova.

4. Ministar vanjskih poslova Unije jedan je od potpredsjednika Komisije. On osigurava dosljednost djelovanja Unije u inozemstvu i odgovoran je, u okviru Komisije, za dužnosti koje joj pripadaju u odnosima s inozemstvom te za koordiniranje drugih aspekata djelovanja Unije u inozemstvu. Pri obavljanju svojih dužnosti u Komisiji, i samo za potrebe tih dužnosti, Ministar vanjskih poslova Unije podložan je postupcima Komisije u onoj mjeri u kojoj je to u skladu s odredbama stavaka 2. i 3.

Članak I-29.

Sud pravde Europske unije

1. Sud pravde Europske unije obuhvaća Sud pravde, Opći sud i specijalizirane sudove. On osigurava poštovanje prava pri tumačenju i primjeni Ustava.

Države članice propisuju pravna sredstva dostatna za osiguravanje učinkovite pravne zaštite u područjima koja pokriva pravo Unije.

2. Sud pravde sastoji se od jednoga suca iz svake države članice. Sudu pomažu nezavisni odvjetnici.

Opći sud uključuje najmanje po jednog suca iz svake države članice.

Suci i nezavisni odvjetnici Suda pravde te suci Općega suda biraju se iz redova osoba čija je neovisnost neupitna i koje zadovoljavaju uvjete iz članka III.-355. i III.-356. Njih, na temelju zajedničkoga sporazuma, imenuju vlade država članica na razdoblje od šest godina. Suci i nezavisni odvjetnici kojima istječe mandat mogu biti ponovno imenovani.

3. Sud pravde Europske unije, u skladu s odredbama Trećeg dijela:

- a) donosi odluke o tužbama koje ulažu država članica, institucija, fizička ili pravna osoba;
- b) daje prethodno mišljenje, na zahtjev sudova država članica, o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akata koje donose institucije;
- c) donosi odluke u ostalim slučajevima predviđenima Ustavom.

POGLAVLJE II.

OSTALE INSTITUCIJE UNIJE I SAVJETODAVNA TIJELA

Članak I-30.

Europska središnja banka

1. Europska središnja banka, zajedno s nacionalnim središnjim bankama, čini Europski sustav središnjih banaka. Europska središnja banka, zajedno s

nacionalnim središnjim bankama država članica čija je valuta euro, čini Euro-sustav i vodi monetarnu politiku Unije.

2. Europskim sustavom središnjih banaka upravljaju tijela za donošenje odluka Europske središnje banke. Primarni cilj Europskog sustava središnjih banaka jest održavanje stabilnosti cijena. Ne dovodeći u pitanje taj cilj, on podupire opće gospodarske politike Unije kako bi pružio svoj doprinos postizanju njezinih ciljeva. Europski sustav središnjih banaka obavlja i ostale zadatke u skladu s odredbama Trećeg dijela, Statuta Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke.

3. Europska središnja banka je institucija i posjeduje pravnu osobnost. Samo ona može dopustiti izdavanje eura. Europska središnja banka neovisna je u ostvarivanju svojih ovlasti i upravljanju svojim financijskim sredstvima. Institucije, tijela, službe i agencije Unije te vlade država članica poštuju njezinu neovisnost.

4. Europska središnja banka usvaja mjere potrebne za obavljanje njezinih zadataka u skladu s odredbama članaka III.-185. do III.-191. i članka III.-196., te u skladu s uvjetima utvrđenima u Statutu Europskoga sustava središnjih banaka i Statutu Europske središnje banke. U skladu s odredbama tih članaka, one države članice čija valuta nije euro i njihove središnje banke zadržavaju svoje ovlasti u području monetarne politike.

5. U područjima koja pripadaju u njezinu nadležnost, od Europske središnje banke mora se tražiti savjet o svim predloženim aktima Unije i o svim prijedlozima propisa koji se donose na nacionalnoj razini, a ona o njima može dati mišljenje.

6. Tijela za donošenje odluka Europske središnje banke, njihov sastav i način rada, utvrđeni su u člancima III.-382. i III.-383. te u Statutu Europskoga sustava središnjih banaka i Statutu Europske središnje banke.

Članak I.-31. Revizorski sud

1. Revizorski sud je institucija koja obavlja reviziju poslovanja Unije.

2. Revizorski sud ispituje račune svih prihoda i izdataka Unije i osigurava ispravno financijsko poslovanje.

3. Revizorski sud sastavljen je od po jednog državljanina svake države članice. Njegovi članovi posve neovisno obavljaju svoje dužnosti u općem interesu Unije.

Članak I.-32.
Savjetodavna tijela Unije

1. Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji pomažu Odbor regija te Gospodarski i socijalni odbor koji obavljaju savjetodavne dužnosti.

2. Odbor regija sastoji se od predstavnika regionalnih i lokalnih tijela koji su izabrani u regionalno ili lokalno tijelo vlasti ili su politički odgovorni izabranoj skupštini.

3. Gospodarski i socijalni odbor sastoji se od predstavnika organizacija poslodavaca, zaposlenih i drugih reprezentativnih dijelova društva, osobito onih u socio-ekonomskom, građanskom, profesionalnom i kulturnom području.

4. Članovi Odbora regija te Gospodarskog i socijalnog odbora nisu vezani nikakvim obveznim mandatom. Oni posve neovisno obavljaju svoje zadatke, u općem interesu Unije.

5. Propisi koji uređuju sastav ovih odbora, način postavljanja njihovih članova, njihove ovlasti i djelovanje utvrđeni su u člancima III.-386. do III.-392.

Propise iz stavaka 2. i 3. koji uređuju prirodu njihova sastava Vijeće revizora u redovitim vremenskim razmacima kako bi se uzele u obzir gospodarske, društvene i demografske promjene u Uniji. Vijeće, na prijedlog Komisije, u tu svrhu donosi europske odluke.

GLAVA V.
OSTVARIVANJE NADLEŽNOSTI UNIJE

POGLAVLJE I.
ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak I.-33.
Pravni akti Unije

1. Radi ostvarivanja nadležnosti Unije, institucije kao pravne instrumente koriste, u skladu s Trećim dijelom, europske zakone, europske okvirne zakone, europske uredbe, europske odluke, preporuke i mišljenja.

Europski zakon je zakonodavni akt opće primjene. On u potpunosti obvezuje i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Europski okvirni zakon zakonodavni je akt koji obvezuje, s obzirom na rezultat koji treba postići, svaku državu članicu kojoj je upućen, ali državnim tijelima ostavlja izbor oblika i načina.

Europska uredba je ne-zakonodavni akt opće primjene koji služi za provedbu zakonodavnih akata i određenih odredaba Ustava. Može biti u potpunosti

obvezujuća i izravno primjenjiva u svim državama članicama ili samo obvezujuća, s obzirom na rezultat koji treba postići za svaku državu članicu kojoj je upućena, ali tako da državnim tijelima ostavlja izbor oblika i načina.

Europska odluka je ne-zakonodavni akt koji u potpunosti obvezuje. Odluka u kojoj se posebno navodi kome je upućena obvezuje samo one kojima je upućena.

Preporuke i mišljenja ne obvezuju.

2. Pri razmatranju nacрта zakonodavnih akata, Europski parlament i Vijeće suzdržavaju se od donošenja akata koji nisu utvrđeni valjanim zakonodavnim postupkom u području o kojemu je riječ.

Članak I.-34. Zakonodavni akti

1. Europske zakone i okvirne zakone, na temelju prijedloga Komisije, zajednički donose Europski parlament i Vijeće u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom iz članka III.-396. Ako te dvije institucije ne mogu postići sporazum o nekom aktu, on se ne donosi.

2. U posebnim slučajevima predviđenim Ustavom, europske zakone i okvirne zakone donosi Europski parlament uz sudjelovanje Vijeća, ili ih donosi Vijeće uz sudjelovanje Europskog parlamenta, u skladu s posebnim zakonodavnim postupcima.

3. U posebnim slučajevima predviđenim Ustavom, europski zakoni i okvirni zakoni mogu biti doneseni na inicijativu skupine država članica ili Europskoga parlamenta, na preporuku Europske središnje banke ili na zahtjev Suda pravde ili Europske investicijske banke.

Članak I.-35. Ne-zakonodavni akti

1. Europsko vijeće donosi europske odluke u slučajevima predviđenim Ustavom.

2. Vijeće i Komisija, osobito u slučajevima iz članka I.-36. i I.-37. te Europska središnja banka u posebnim slučajevima predviđenima Ustavom, donose europske uredbe i odluke.

3. Vijeće donosi preporuke na prijedlog Komisije u svim slučajevima u kojima Ustav propisuje da Vijeće akte donosi na prijedlog Komisije. Vijeće odlučuje jednoglasno u onim područjima u kojima je potrebna jednoglasna odluka za donošenje akta Unije. Komisija i Europska središnja banka donose preporuke u posebnim slučajevima predviđenim Ustavom.

Članak I-36.

Prenesene europske uredbe

1. Europski zakoni i okvirni zakoni mogu prenijeti na Komisiju ovlasti za donošenje prenesenih europskih uredbi u cilju dopunjavanja ili izmjene određenih manje važnih elemenata zakona ili okvirnoga zakona.

Ciljevi, sadržaj, polje primjene i trajanje prijenosa ovlasti izričito su utvrđeni europskim zakonima i okvirnim zakonima. Važni elementi nekoga područja rezervirani su za europski zakon ili okvirni zakon i, u skladu s time, ne podliježu prijenosu ovlasti.

2. Europski zakoni i okvirni zakoni izričito utvrđuju uvjete kojima podliježe prijenos ovlasti; ti uvjeti mogu biti sljedeći:

- a) Europski parlament ili Vijeće mogu odlučiti o povlačenju prijenosa ovlasti;
- b) prenesena europska uredba može stupiti na snagu samo ako na nju Europski parlament ili Vijeće ne izraze nikakvu primjedbu u razdoblju utvrđenome europskim zakonom ili okvirnim zakonom.

U svrhu točaka a) i b), Europski parlament odluku donosi većinom glasova svojih članova, a Vijeće kvalificiranom većinom glasova.

Članak I.-37.

Provedbeni akti

1. Države članice usvajaju sve mjere nacionalnog prava potrebne za provedbu pravno obvezujućih akata Unije.

2. Ako su potrebni jedinstveni uvjeti za provedbu pravno obvezujućih akata Unije, tim se aktima provedbene ovlasti dodjeljuju Komisiji ili, u posebnim opravdanim slučajevima i u slučajevima iz članka I.-40., Vijeću.

3. U svrhe stavka 2., europskim zakonima unaprijed se utvrđuju pravila i opća načela koja se odnose na mehanizme kojima države članice nadziru služenje provedbenim ovlastima dodijeljenima Komisiji.

4. Provedbeni akti Unije imaju oblik europskih provedbenih uredbi ili europskih provedbenih odluka.

Članak I.-38.

Načela zajednička pravnim aktima Unije

1. Ako Ustav ne navodi vrstu akta koji se donosi, institucije ga biraju ovisno o slučaju, u skladu s primjenjivim postupcima i u skladu s načelom proporcionalnosti iz članka I.-11.

2. U pravnim aktima navode se razlozi na kojima se temelje i uputa na prijedloge, inicijative, preporuke, zahtjeve ili mišljenja predviđena Ustavom.

Članak I.-39.

Objavljivanje i stupanje na snagu

1. Europske zakone i okvirne zakone donesene u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom potpisuju predsjednik Europskog parlamenta i predsjednik Vijeća.

U ostalim slučajevima, potpisuje ih predsjednik institucije koja ih je donijela.

Europski zakoni i okvirni zakoni objavljuju se u Službenome listu Europske unije i stupaju na snagu na dan koji je u njima naveden ili, u slučaju da takav datum ne postoji, dvadesetoga dana od dana njihove objave.

2. Europske uredbe i europske odluke u kojima nije navedeno kome su upućene potpisuje predsjednik institucije koja ih je donijela.

Europske uredbe i europske odluke, kada se u njima ne navodi kome su upućene, objavljuju se u Službenome listu Europske unije i stupaju na snagu na dan koji je u njima naveden ili, u slučaju da takav datum ne postoji, dvadesetoga dana od dana njihove objave.

3. O europskim odlukama, osim o onima iz stavka 2., obavještavaju se oni kojima su upućene i proizvode učinak od trenutka notifikacije.

POGLAVLJE II.

POSEBNE ODREDBE

Članak I.-40.

Posebne odredbe koje se odnose na zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku

1. Europska unija vodi zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku, temeljenu na razvoju uzajamne političke solidarnosti među državama članicama, na utvrđivanju pitanja od općeg interesa i na postizanju sve većega stupnja konvergencije djelovanja država članica.

2. Europsko vijeće utvrđuje strateške interese Unije i ciljeve njezine zajedničke vanjske i sigurnosne politike. Vijeće tu politiku razrađuje u okviru strateških smjernica koje donosi Europsko vijeće, u skladu s odredbama Trećeg dijela.

3. Europsko vijeće i Vijeće donose potrebne europske odluke.

4. Zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku provode Ministar vanjskih poslova Unije i države članice, koristeći sredstva država članica i sredstva Unije.

5. Države članice međusobno se savjetuju u okviru Europskog vijeća i Vijeća o svakome pitanju povezanome s vanjskom i sigurnosnom politikom od općeg interesa u cilju utvrđivanja zajedničkoga pristupa. Prije poduzimanja bilo kakvoga djelovanja na međunarodnoj pozornici ili bilo kakvoga obvezivanja koje bi moglo utjecati na interese Unije, svaka država članica savjetuje se s ostalima u Europskome vijeću ili u Vijeću. Države članice osiguravaju, putem usklađivanja svojih djelovanja, da Unija bude sposobna braniti svoje interese i vrijednosti na međunarodnoj pozornici. Države članice pokazuju međusobnu solidarnost.

6. Europske odluke koje se odnose na zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku jednoglasno donose Europsko vijeće i Vijeće, osim u slučajevima iz Trećeg dijela. Europsko vijeće i Vijeće djeluju na inicijativu države članice, na prijedlog Ministra vanjskih poslova Unije ili na prijedlog toga Ministra uz podršku Komisije. Isključeni su europski zakoni i okvirni zakoni.

7. Europsko vijeće može, jednoglasno, donijeti europsku odluku kojom se Vijeću dopušta odlučivanje kvalificiranom većinom glasova u slučajevima koji nisu spomenuti u Trećem dijelu.

8. Od Europskog parlamenta redovito se zahtijeva mišljenje o glavnim aspektima i najvažnijim odlukama iz područja zajedničke vanjske i sigurnosne politike. Europski parlament mora biti obavještavan o njezinu razvoju.

Članak I.-41.

Posebne odredbe o zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici

1. Zajednička sigurnosna i obrambena politika sastavni je dio zajedničke vanjske i sigurnosne politike. Ona Uniji pruža operativnu mogućnost koja se oslanja na civilna i vojna sredstva. Unija ih može koristiti u misijama izvan Unije za očuvanje mira, sprečavanje sukoba i jačanje međunarodne sigurnosti, u skladu s načelima Povelje Ujedinjenih naroda. Izvršavanje tih zadataka obavlja se korištenjem kapaciteta koje osiguravaju države članice.

2. Zajednička sigurnosna i obrambena politika uključuje postupno oblikovanje zajedničke obrambene politike Unije. Ona će voditi prema zajedničkoj obrani ako takvu odluku jednoglasno donese Europsko vijeće. Ono će, u tome slučaju, preporučiti državama članicama donošenje takve odluke u skladu s njihovim ustavnim zahtjevima.

Politika Unije, u skladu s odredbama ovog članka, ne ugrožava poseban karakter sigurnosne i obrambene politike određenih država članica, ona poštuje obveze određenih država članica koje smatraju da je njihova zajednička obrana ostvarena u Organizaciji sjevernoatlantskoga ugovora, u skladu s

odredbama Sjevernoatlantskoga ugovora, i kompatibilna je sa zajedničkom sigurnosnom i obrambenom politikom uspostavljenom u tome okviru.

3. Države članice stavljaju na raspolaganje Uniji svoje civilne i vojne kapacitete za provedbu zajedničke sigurnosne i obrambene politike, kako bi pridonijele ostvarivanju ciljeva koje utvrđuje Vijeće. One države članice koje zajednički uspostave multinacionalne snage mogu ih staviti na raspolaganje zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici.

Države članice nastoje postupno poboljšati svoje vojne sposobnosti. Osniva se Agencija u području razvoja obrambenih sposobnosti, istraživanja, nabave i naoružavanja (Europska obrambena agencija) radi utvrđivanja operativnih potreba, promicanja mjera za zadovoljavanje tih potreba te pružanja doprinosa pri utvrđivanju i, ako je potrebno, provedbi bilo kakve mjere potrebne za jačanje industrijskih i tehnoloških temelja u sektoru obrane, sudjelovanja pri utvrđivanju europske politike za kapacitete i naoružavanje te pružanja pomoći Vijeću pri procjeni poboljšanja vojnih sposobnosti.

4. Europske odluke koje se odnose na zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku, uključujući one kojima započinju misije spomenute u ovome članku, Vijeće donosi jednoglasno na prijedlog Ministra vanjskih poslova Unije ili na inicijativu neke države članice. Ministar vanjskih poslova Unije može, ako je potrebno, zajedno s Komisijom, predložiti korištenje resursa država članica i instrumenata Unije.

5. Vijeće može izvršenje zadatka, u okviru Unije, povjeriti skupini država članica u cilju zaštite vrijednosti Unije i očuvanja njezinih interesa. Izvršenje takvoga zadatka uređuju odredbe članka III.-310.

6. One države članice čije vojne sposobnosti ispunjavaju više kriterije i koje su se u ovome području uzajamno više obvezale radi obavljanja najzahtjevnijih misija, ustanovljavaju trajnu strukturiranu suradnju u okviru Unije. Takva je suradnja uređena odredbama članka III.-312. i ničim ne utječe na odredbe članka III.-309.

7. Ako je neka država članica žrtva oružane agresije na njezin teritorij, ostale države članice obvezne su pružiti joj pomoć i potporu svim sredstvima kojima raspolažu, u skladu s odredbama članka 51. Povelje Ujedinjenih naroda. Ovo ni na koji način ne dovodi u pitanje poseban karakter sigurnosne i obrambene politike nekih država članica.

Obveze i suradnja u ovom području moraju biti u skladu s obvezama preuzetima u okviru Organizacije sjevernoatlantskog ugovora koja, za države koje su njezine članice, ostaje temelj njihove kolektivne obrane i forum za njezinu provedbu.

8. Od Europskog parlamenta mora se redovito tražiti savjet o glavnim aspektima i najvažnijim odlukama u području zajedničke sigurnosne i obrambene politike. Europski parlament mora biti obavještavan o njezinu razvoju.

Članak I.-42.

Posebne odredbe o području slobode, sigurnosti i pravde

1. Unija uspostavlja područje slobode, sigurnosti i pravde:

- a) donošenjem europskih zakona i okvirnih zakona namijenjenih, ako je potrebno, približavanju zakona i propisa država članica u područjima iz Trećeg dijela;
- b) promicanjem uzajamnog povjerenja između nadležnih tijela država članica, posebice na temelju uzajamnog priznavanja sudskih i izvan-sudskih odluka;
- c) operativnom suradnjom između nadležnih tijela država članica, uključujući policiju, carinske i druge službe specijalizirane za sprečavanje i otkrivanje kažnjivih djela.

2. Nacionalni parlamenti mogu, u okviru područja slobode, sigurnosti i pravde, sudjelovati u mehanizmima ocjenjivanja utvrđenima u članku III.-260. Oni su pridruženi političkome nadzoru nad Europolom i ocjenjivanju Europolovih aktivnosti u skladu s odredbama članka III.-276. i III.-273.

3. Države članice imaju pravo na inicijativu u području policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, u skladu s odredbama članka III.-264.

Članak I.-43.

Klauzula solidarnosti

1. Unija i njezine države članice zajednički djeluju u duhu solidarnosti u slučaju da je država članica cilj terorističkoga napada, žrtva prirodne katastrofe ili one koju je izazvao čovjek. Unija pokreće sve instrumente kojima raspolaže, uključujući i vojna sredstva koja su joj na raspolaganje stavile države članice, kako bi:

- a) – spriječila terorističku prijetnju na teritoriju država članica;
  - demokratske institucije i civilno stanovništvo zaštitila od bilo kakvog terorističkog napada;
  - pomogla državi članici na njezinu teritoriju, na zahtjev njezinih političkih tijela, u slučaju terorističkog napada;
- b) pomogla državi članici na njezinu teritoriju, na zahtjev njezinih političkih tijela, u slučaju prirodne katastrofe ili one koju je izazvao čovjek.

2. Detaljni načini primjene odredaba ovog članka utvrđeni su u članku III.-329.

POGLAVLJE III.
POJAČANA SURADNJA

Članak I.-44.
Pojačana suradnja

1. Države članice koje žele uspostaviti međusobnu pojačanu suradnju u okviru nadležnosti Unije koje nisu isključive, mogu koristiti njezine institucije i ostvarivati te nadležnosti primjenjujući odgovarajuće odredbe Ustava, uz poštovanje ograničenja i u skladu s postupcima utvrđenima ovim člankom i člancima III.-416. do III.-423.

Pojačana suradnja usmjerena je na olakšavanje postizanja ciljeva Unije, zaštitu njezinih interesa i jačanje procesa njezina integriranja. Takva je suradnja u svako doba otvorena svim državama članicama, u skladu s odredbama članka III.-418.

2. Europsku odluku kojom se dopušta pojačana suradnja Vijeće donosi kao posljednje sredstvo, nakon što utvrdi da ciljeve takve suradnje Unija kao cjelina ne može postići u razumnom vremenskom roku i pod uvjetom da u njoj sudjeluje najmanje trećina država članica. Vijeće donosi odluku u skladu s postupkom iz članka III.-419.

3. Svi članovi Vijeća mogu sudjelovati u njegovim raspravama, ali u glasanju sudjeluju samo članovi Vijeća koji predstavljaju države članice koje sudjeluju u pojačanoj suradnji.

Jednoglasnost čine samo glasovi predstavnika država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji.

Kvalificirana većina glasova utvrđuje se kao najmanje 55 % članova Vijeća koji predstavljaju države članice koje sudjeluju u pojačanoj suradnji, s najmanje 65 % stanovništva tih država.

Manjina koja može spriječiti donošenje odluke mora uključivati barem minimalan broj članova Vijeća koji predstavljaju više od 35 % stanovništva država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji i još jednog člana. U suprotnome, smatra se da je postignuta kvalificirana većina glasova.

Odstupanjem od primjene trećeg i četvrtog podstavka ovog članka, ako Vijeće ne odlučuje na prijedlog Komisije ili Ministra vanjskih poslova Unije, potrebna kvalificirana većina glasova utvrđuje se kao najmanje 72 % članova Vijeća koji predstavljaju države članice koje sudjeluju u pojačanoj suradnji, s najmanje 65 % stanovništva tih država.

4. Akti doneseni u okviru pojačane suradnje obvezuju samo države članice koje u njoj sudjeluju. Ti se akti ne smatraju dijelom pravne stečevine koju moraju prihvatiti države kandidati za pristup Uniji.

GLAVA VI.
DEMOKRATSKI ŽIVOT UNIJE

Članak I.-45.

Načelo demokratske ravnopravnosti

U svim svojim aktivnostima Unija poštuje načelo ravnopravnosti svojih građana koji uživaju istu pozornost njezinih institucija, tijela, službi i agencija.

Članak I.-46.

Načelo predstavničke demokracije

1. Djelovanje Unije temelji se na predstavničkoj demokraciji.

2. Građani su izravno predstavljeni na razini Unije u Europskom parlamentu.

Države članice u Europskom vijeću predstavljaju njihovi šefovi država ili vlada, a u Vijeću ih predstavljaju njihove vlade, koje su i same demokratski odgovorne pred svojim parlamentima ili svojim građanima.

3. Svaki građanin ima pravo na sudjelovanje u demokratskom životu Unije. Odluke se donose što otvorenije i što bliže građanima.

4. Političke stranke na europskoj razini prinose oblikovanju europske političke svijesti i izražavanju želje građana Unije.

Članak I.-47.

Načelo participativne demokracije

1. Institucije građanima i predstavničkim udrugama na prikladan način pružaju mogućnost da obznane i javno razmijene mišljenja u svim područjima djelovanja Unije.

2. Institucije održavaju otvoreni, transparentni i redoviti dijalog s predstavnicima udruga i građanskim društvom.

3. Komisija obavlja sveobuhvatno savjetovanje sa zainteresiranim stranama u cilju osiguravanja koherentnog i transparentnog djelovanja Unije.

4. Najmanje jedan milijun građana, državljana značajnog broja država članica, mogu na svoju inicijativu pozvati Komisiju da, u okviru svojih ovlasti, podnese odgovarajući prijedlog o pitanjima za koja građani smatraju da je potrebno donošenje pravnoga akta Unije radi primjene Ustava. Europskim zakonima utvrđuju se odredbe za postupke i uvjete potrebne za takvu inicijativu građana, uključujući i najmanji broj država članica iz kojih moraju dolaziti spomenuti građani.

Članak I.-48.

Socijalni partneri i autonomni socijalni dijalog

Unija priznaje i promiče ulogu socijalnih partnera na svojoj razini, uzimajući u obzir raznolikost nacionalnih sustava. Unija olakšava dijalog između socijalnih partnera poštujući njihovu autonomiju.

Tripartitni socijalni sastanak na vrhu za rast i zapošljavanje pridonosi socijalnom dijalogu.

Članak I.-49.

Europski pučki pravobranitelj

Europski pučki pravobranitelj, kojega bira Europski parlament, prima, razmatra i izvješćuje o pritužbama na nepravilnosti u djelovanju institucija, tijela, službi ili agencija Unije, u skladu s uvjetima utvrđenima Ustavom. Europski pučki pravobranitelj posve je neovisan u obavljanju svojih dužnosti.

Članak I-50.

Transparentnost postupaka u institucijama, tijelima, službama i agencijama Unije

1. U cilju promicanja dobrog upravljanja i osiguravanja sudjelovanja građanskoga društva, institucije, tijela, službe i agencije Unije svoj rad obavljaju koliko je god moguće otvorenije.

2. Europski parlament održava javne sjednice, kao i Vijeće kad razmatra nacrt zakonodavnog akta i glasuje o njemu.

3. Svaki građanin Unije te svaka fizička osoba koja prebiva ili pravna osoba koja ima sjedište u nekoj državi članici, ima pravo, u skladu s uvjetima utvrđenim u Trećem dijelu, na pristup dokumentima institucija, tijela, službi i agencija Unije, bez obzira na njihovu sredinu.

Europskim zakonima utvrđuju se opća načela i ograničenja koja, zbog javnih ili privatnih interesa, uređuju pravo na pristup takvim dokumentima.

Svaka institucija, tijelo, služba ili agencija vlastitim poslovnikom utvrđuje posebne odredbe o pristupu svojim dokumentima, u skladu s europskim zakonima iz stavka 3. ovog članka.

Članak I.-51.

Zaštita osobnih podataka

1. Svatko ima pravo na zaštitu vlastitih osobnih podataka.

2. Europski zakoni ili okvirni zakoni utvrđuju pravila o zaštiti pojedinaca s obzirom na obradu osobnih podataka u institucijama, tijelima, službama i agencijama Unije te u državama članicama kad obavljaju svoje djelatnosti u

polju primjene prava Unije i pravila o slobodnom protoku takvih podataka. Poštovanje tih pravila podliježe nadzoru neovisnih tijela.

Članak I-52.

Status crkava i nekonfesionalnih organizacija

1. Unija poštuje i ničim ne ugrožava status koji, u skladu s nacionalnim pravom, uživaju crkve i vjerske udruge ili zajednice u državama članicama.
2. Unija jednako poštuje i status koji, u skladu s nacionalnim pravom, uživaju filozofske i nekonfesionalne organizacije.
3. Priznajući njihov identitet i njihov specifični doprinos, Unija održava otvoreni, transparentni i redoviti dijalog s tim crkvama i organizacijama.

GLAVA VII.

FINANCIJE UNIJE

Članak I-53.

Proračunska i financijska načela

1. Svi prihodi i izdaci Unije predviđaju se za svaku proračunsku godinu i prikazuju u proračunu Unije, u skladu s odredbama Trećeg dijela.
2. Prihodi i izdaci koji se prikazuju u proračunu moraju biti usklađeni.
3. Izdaci prikazani u proračunu dopušteni su za trajanja godišnjeg izvršenja proračuna u skladu s europskim zakonom iz članka III.-412.
4. Za realiziranje izdataka predviđenih proračunom potrebno je prethodno donošenje pravno obvezujućeg akta Unije kojim se utvrđuje pravna osnova za takvo djelovanje i za izvršenje predmetnoga izdatka u skladu s europskim zakonom iz članka III.-412., osim u slučajevima predviđenim zakonom.
5. U cilju zadržavanja proračunske discipline, Unija ne donosi akt koji bi mogao imati značajni utjecaj na proračun bez pružanja osiguranja da izdaci proizišli donošenjem takvoga akta mogu biti financirani u granicama vlastitih sredstava Unije i u skladu s višegodišnjim financijskim okvirom iz članka I.-55.
6. Proračun se ostvaruje u skladu s načelom dobroga financijskoga upravljanja. Države članice surađuju s Unijom kako bi osigurale da sredstva predviđena proračunom budu korištena u skladu s ovim načelom.
7. Unija i države članice, u skladu s odredbama članka III.-415., suzbijaju prijevaru i svaki drugi oblik nezakonitih aktivnosti koji škode financijskim interesima Unije.

Članak I-54.
Vlastita sredstva Unije

1. Unija osigurava sebi sredstva potrebna za postizanje ciljeva i provedbu politika.
2. Ne utječući na druge prihode, proračun Unije u potpunosti se financira iz njezinih vlastitih sredstava.
3. Europskim zakonom Vijeća donose se odredbe o sustavu vlastitih sredstava Unije. U tom kontekstu, mogu se uspostaviti nove kategorije vlastitih sredstava ili ukinuti postojeća kategorija. Vijeće zakon donosi jednoglasno nakon savjetovanja s Europskim parlamentom. Zakon stupa na snagu tek nakon što ga potvrde države članice, u skladu s njihovim ustavnim zahtjevima.
4. Europskim zakonom Vijeća utvrđuju se provedbene mjere sustava vlastitih sredstava Unije u onoj mjeri u kojoj to predviđa europski zakon donesen na temelju stavka 3. Vijeće odlučuje nakon pribavljanja pristanka Europskoga parlamenta.

Članak I-55.
Višegodišnji financijski okvir

1. Višegodišnji financijski okvir osigurava da se izdaci Unije realiziraju na pravilan način i u granicama njezinih vlastitih sredstava. U njemu se utvrđuju maksimalni godišnji iznosi sredstava za preuzete obveze prema kategoriji izdataka, u skladu s odredbama članka III-402.
2. Europskim zakonom Vijeća donosi se višegodišnji financijski okvir. Vijeće ga donosi jednoglasnom odlukom nakon pribavljanja pristanka Europskog parlamenta, koji on daje većinom glasova svojih članova.
3. Godišnji proračun Unije mora biti u skladu s višegodišnjim financijskim okvirom.
4. Europsko vijeće može, jednoglasnom odlukom, donijeti europsku odluku kojom se Vijeću dopušta da kvalificiranom većinom glasova donese akt iz stavka 2. ovog članka.

Članak I-56.
Proračun unije

Godišnji proračun Unije donosi se europskim zakonom u skladu s odredbama članka III.-404.

GLAVA VIII.

UNIJA I NJEZINI SUSJEDI

Članak I.-57.

Unija i njezini susjedi

1. Unija razvija posebne odnose sa susjednim zemljama u cilju uspostave područja napretka i dobrosusjedskih odnosa, utemeljenog na vrijednostima Unije i karakteriziranog bliskim i miroljubivim odnosima utemeljenima na suradnji.

2. U svrhe stavka 1. Unija može zaključiti posebne sporazume sa zemljama o kojima je riječ. Ti sporazumi mogu sadržavati uzajamna prava i obveze te mogućnost poduzimanja zajedničkog djelovanja. Održavaju se periodična savjetovanja o njihovoj primjeni.

GLAVA IX.

ČLANSTVO U UNIJI

Članak I.-58.

Uvjeti i postupak za pristup Uniji

1. Unija je otvorena svim europskim državama koje poštuju vrijednosti iz članka I.-2. i koje se obvezuju na njihovo zajedničko promicanje.

2. Svaka europska država koja želi postati članica Unije svoj zahtjev šalje Vijeću. O tome zahtjevu obavještavaju se Europski parlament i parlamenti država članica. Vijeće odluku donosi jednoglasno, nakon savjetovanja s Komisijom i po pribavljanju pristanka Europskog parlamenta, koji odluku donosi većinom glasova svojih članova. Uvjeti i modaliteti primanja predmet su sporazuma između država članica i države kandidatkinje. Taj sporazum podliježe ratifikaciji u svakoj državi ugovornici, u skladu s njezinim ustavnim zahtjevima.

Članak I.-59.

Obustava nekih prava koja proistječu iz članstva u Uniji

1. Vijeće može, na obrazloženu inicijativu trećine država članica ili na obrazloženu inicijativu Europskog parlamenta ili na prijedlog Komisije, donijeti europsku odluku kojom se potvrđuje postojanje jasne opasnosti da neka država članica ozbiljno povrijedi vrijednosti iz članka I.-2. Vijeće odluku donosi većinom glasova četiri petine svojih članova, nakon pribavljanja pristanka Europskog parlamenta.

Prije donošenja takve odluke, Vijeće sasluša državu članicu o kojoj je riječ i, djelujući u skladu s istim postupkom, može uputiti preporuke toj državi.

Vijeće redovito provjerava postoje li i dalje razlozi koji su doveli do donošenja takve odluke.

2. Europsko vijeće, na inicijativu trećine država članica ili na prijedlog Komisije, može donijeti europsku odluku kojom se utvrđuje postojanje ozbiljne i trajne povrede, od strane države članice, vrijednosti iz članka I.-2., nakon što je pozvalo državu članicu o kojoj je riječ da podnese svoje očitovanje. Europsko vijeće odluku donosi jednoglasno, nakon pribavljanja pristanka Europskog parlamenta.

3. Ako je usvojena tvrdnja iz stavka 2., Vijeće kvalificiranom većinom glasova može donijeti europsku odluku o obustavi određenih prava koja proistječu iz primjene Ustava za državu članicu o kojoj je riječ, uključujući i prava na glasovanje člana Vijeća koji predstavlja tu državu. Vijeće uzima u obzir moguće posljedice takve obustave na prava i obveze fizičkih i pravnih osoba.

U svakome slučaju, ta je država i dalje vezana obvezama u skladu s Ustavom.

4. Vijeće može, kvalificiranom većinom glasova, donijeti europsku odluku kojom se izmjenjuju ili ukidaju mjere usvojene u skladu s odredbama stavka 3. kao odgovor na promjenu situacije koja je dovela do njihova nametanja.

5. U svrhe ovoga članka, član Europskoga vijeća ili Vijeća koji predstavlja državu članicu o kojoj je riječ ne sudjeluje u glasovanju, a država članica o kojoj je riječ ne uzima se u obzir pri izračunavanju jedne trećine ili četiri petine država članica spomenutih u stavcima 1. i 2. Suzdržavanje od glasovanja članova koji su osobno nazočni ili imaju svog zastupnika ne sprečava donošenje europskih odluka iz stavka 2.

Za donošenje europskih odluka iz stavaka 3. i 4. kvalificirana većina glasova utvrđuje se kao najmanje 72 % članova Vijeća koji predstavljaju države članice koje sudjeluju, s najmanje 65 % stanovništva tih država.

Kada, po donošenju odluke o obustavi prava na glasovanje, donesene u skladu s odredbama stavka 3., Vijeće odlučuje kvalificiranom većinom glasova na temelju odredbe Ustava, ta kvalificirana većina glasova utvrđuje se kao u drugome podstavku, ili, kada Vijeće djeluje na prijedlog Komisije ili Ministra vanjskih poslova Unije, kao najmanje 55 % članova Vijeća koji predstavljaju države članice koje sudjeluju, s najmanje 65 % stanovništva tih država. U posljednjem slučaju, manjina koja može spriječiti donošenje odluke mora uključivati barem minimalni broj članova Vijeća koji predstavljaju više od 35 % stanovništva država članica koje sudjeluju, uvećan za jedan. U suprotnome, smatra se da je postignuta kvalificirana većina glasova.

6. U svrhe ovoga članka, Europski parlament odlučuje dvotrećinskom većinom datih glasova, koja predstavlja većinu njegovih članova.

Članak I.-60.

Dragovoljno povlačenje iz Unije

1. Svaka država članica može donijeti odluku o povlačenju iz Unije u skladu s vlastitim ustavnim odredbama.

2. Država članica koja donese odluku o povlačenju, o svojoj namjeri obavještava Europsko vijeće. U svjetlu smjernica koje daje Europsko vijeće, Unija pregovara i s tom državom sklapa sporazum kojim se utvrđuju modaliteti njezina povlačenja, uzimajući u obzir okvir za njezin budući odnos prema Uniji. O tome sporazumu pregovara se u skladu s odredbama članka III.-325. stavka 3. Sporazum zaključuje Vijeće, kvalificiranom većinom glasova, nakon pribavljanja pristanka Europskog parlamenta.

3. Ustav se prestaje primjenjivati na državu o kojoj je riječ od dana stupanja na snagu sporazuma o povlačenju ili, u slučaju da takav datum ne postoji, dvije godine od obavijesti iz stavka 2., osim ako Europsko vijeće, u sporazumu s državom članicom o kojoj je riječ, jednoglasno ne odluči produljiti to vremensko razdoblje.

4. U svrhe stavaka 2. i 3., član Europskoga vijeća ili Vijeća koji predstavlja državu članicu koja se povlači ne sudjeluje u raspravama Europskoga vijeća ili Vijeća ni u donošenju europskih odluka koje se na nju odnose.

Kvalificirana većina glasova utvrđuje se kao najmanje 72 % članova Vijeća koji predstavljaju države članice koje sudjeluju, s najmanje 65 % stanovništva tih država.

5. Ako država koja se povukla iz Unije opet zahtijeva pristup Uniji, njezin zahtjev podliježe postupku iz članka I.-58.